

การพัฒนาารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของชาติพันธุ์ลาวครั่ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
Development of the accounting for household lifestyle. Along the sufficiency
of ethnic Lao Krang. Huai Duan District, Nakhon Pathom Province

สมใจ เกาด้วง

สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
somjai.parn@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้และสภาพปัจจุบันของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) พัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ 3) การจัดทำฐานข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่มีความสนใจและผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่เดิม คือ ผู้นำชุมชนชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ ประชาชนชาวบ้าน ครู นักเรียน รวมจำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เอกสารประกอบการอบรม สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย เอกสารรวบรวมข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนประจำเดือนและประจำปี แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวมทั่วไป มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามความสมัครใจ มีแกนนำ คือ อาจารย์บุญเรือง ปาแสนกุล ปัจจุบันมีผู้จัดทำอย่างต่อเนื่องจำนวน 54 ราย รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนประกอบด้วย 1) ทะเบียนสมาชิกบัญชีครัวเรือน 2) สมุดบัญชีรับ-จ่ายรายวัน 3) ใบแสดงรายรับ-รายจ่าย ประจำเดือน 4) ใบสรุปผลการทำบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของสมาชิก 5) ใบรายงานบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของแต่ละหมู่ ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม 2. ผลการทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการพัฒนาขึ้น พบว่ามีทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวมเป็นไปในทางที่ดี และพบว่าระดับความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก รูปแบบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความยุ่งยากน้อย ซึ่งถือว่ามีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 3. ผลการจัดทำฐานข้อมูล พบว่าได้วิธีการดำเนินงานในการจัดเก็บฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์มีความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและเกิดความรวดเร็วในการคำนวณรายรับ-รายจ่ายของคนในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คำสำคัญ: รูปแบบ การทำบัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research has the object to develop a model for household accounts following the self-sufficient economy of Lao Krang ethnics, Huai Duan District, amphoe Dontoom, Nakhon Pathom Province.

This practical collaborating research has purpose to study the knowledge and currently of the form of household accounts, to develop a model of household accounts and to create the database of household accounts. The sample-specific (Purposive Sampling) is who are interested and who are prepared household accounts recently is a community leader, villager, village committee, Sub-district administration organization, developer, philosopher, teacher, student, total 54 people. The tools used in this research are: documents for seminar document, income-expenses book. Moreover, documents which gather information for the preparation of monthly and annual household account. In depth interview, the interview form and questionnaire.

The results showed that. 1. The overall current state of the household accounts processing model is based on a voluntary basis, with the leader, teacher Boonjuang Pakankul. Now, 54 peoples are doing. The format of the accounting model consists of 1) household account register. 2) Note of monthly income and outcome of household family. 3) a summary of income and outcome monthly 4) monthly summary of the household account. 5) monthly household account report of Huai Duan District, Nakhon Pathom Province. 2. The effective of the developed household following the self-sufficient economy test which is increasing found that, the overall attitude about household accounting is in a good way. and is found that the reviews for the preparation of household accounts at a good level. Moreover, The household accounting model is simply to understand. 3. The result of the database of household accounts found that using the database on a computer is convenient to storage and quick to calculation of income - expenses of the community to be used in the preparation of accounting management.

Keywords: model, the household accounts, sufficient economy

1. บทนำ

สืบเนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ศึกษาศักยภาพและทุนทางสังคมของตำบลต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม เป็นเวลา 3 ปี ปีละ 20 ตำบล ภายใต้โครงการนครปฐม : นครแห่งความผาสุกทุกชุมชนท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือประเมินชุมชนชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (RECAP) วัตถุประสงค์โดยรวม คือ การใช้ศักยภาพและทุนทางสังคมมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ และเป้าหมายปลายทาง คือ การเป็นตำบลสุขภาพะที่ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง ในกรณีนี้ ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม เป็นตำบลหนึ่งในโครงการดังกล่าว มีประชากร 3,625 คน 889 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ประชากรเกือบทั้งหมดเป็นเชื้อสายลาวครั้ง (ข้อมูลและศักยภาพของชุมชน อบต.ห้วยด้วน, 2555-2556) นายบุญเรือง ปาแสนกุล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกงลาดซึ่งเป็นโรงเรียนในชุมชน และแกนนำคนสำคัญในการพลิกฟื้นความเป็นลาวครั้งของชุมชนแห่งนี้ ได้เล่าว่า “...ยังมีวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา...”

อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นชาติพันธุ์เดียวกันเกือบทั้งตำบล แต่เมื่อวิถีโลกเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) เกิดการแตกแยกกันจากการปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) วัฒนธรรมกำลังถูกกลืนเลือนไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ชาวชุมชนเริ่มตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงร่วมแรงร่วมใจกันโดยมีแกนนำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชาวชุมชนช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีที่เป็นกัลยาณมิตร และในที่สุดจึงได้หลักการที่ชาญฉลาดในการ

แก้ปัญหาทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ “ลดความแตกแยกด้วยวัฒนธรรม” นายเสถียร พุ่มพยอม อดีตวิศวกรระดับ 10 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้กลับคืนสู่ถิ่นกำเนิดและเป็นแกนนำคนสำคัญอีกท่านหนึ่งแล้วว่า “...คนเราเมื่อมาร่วมพิธีต่าง ๆ ที่เป็นประเพณีของพวกเราเอง ช่วยกันทำผืนธง คันธง แล้วก็ไปแห่ธงด้วยกัน 3 วัน 3 คืน ทำแกงผำบาย่านาง อาหารพื้นบ้านของพวกเรา กินข้าวด้วยกัน มีความเป็นพี่ ป้า น้า อา ต่อกัน แล้วจะทะเลาะเบาะแว้ง ขำพินกันได้ลงคอเขียวหรือ ในเมื่อเราก็คือเป็นชาวลาวครั้งด้วยกัน...” ในปี พ.ศ. 2553 จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายลาวครั้ง มีนายบุญเรือง ปาแสนกุล เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนวัดกลางดาดเป็นแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการมาจากทุกหมู่บ้าน (7 หมู่) ร่วมกันจัดทำทำเนียบปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีมีสุข เป็นปรัชญาชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ โดยเน้นย้ำแนวทาง การแก้ไขการดำเนินชีวิตเพื่อต้องการให้ประชาชนพึ่งตนเองช่วยตัวเองให้มากที่สุด พยายามก่อนนี้ให้น้อยที่สุดและควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนพอใจในสิ่งที่มีไม่ฟุ่มเฟือย ควรมีรายจ่ายไม่เกินรายรับที่ได้มา เพื่อให้อรุดพ้นจากความยากจนและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน นางละมัย ทำมาอ่อง กรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาทและแกนนำคนสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนแห่งนี้ ได้เล่าว่า “...เริ่มทำบัญชีครัวเรือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 หลังจากแต่งงานกับสามีและสามีเป็นผู้หนึ่งที่ทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำและสอนให้ตนจัดทำ เพื่อให้รู้ถึงรายรับรายจ่ายภายในครอบครัวไม่ให้ใช้จ่ายในสิ่งที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็นมาจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนก็มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำประมาณ 50 กว่าครัวเรือน ในสมุดบัญชีรับ-จ่าย รายวัน ที่อาจารย์บุญเรือง ปาแสนกุล เป็นผู้จัดทำให้เป็นผู้รวบรวมสรุปยอดรับ-จ่ายของคนในชุมชนในแต่ละเดือนซึ่งปัจจุบันเหลือผู้จัดทำน้อยลง เพราะไม่รู้ว่าจะจัดทำไปทำไม ไม่ค่อยมีเวลา และยุ่งยาก...” การที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นสู่ชุมชน ควรเริ่มจากการสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้แก่ชุมชนก่อน แล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากการทำบัญชีครัวเรือน นำข้อมูลจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนไปกำหนดกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง บันทึกงานเป็นนิสัยซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ (เอนก ชิตเกษร และพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ, 2554, หน้า 21.) การทำบัญชีรับจ่ายเป็นประจำทุกเดือนจะทำให้รู้สถานะการเงินของตนเองและครอบครัวช่วยลดการใช้เงินที่เกินตัว คนทั่วไปควรทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านการเงินของครอบครัว รวมทั้งควรปลูกฝังให้ลูกหลานเป็นคนรู้จักพอประมาณ มีเหตุมีผลในการใช้เงินและกล่าวว่าการทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของตนเองหรือของครอบครัว (สุรสิทธิ์ เหมวนิช, 2555, หน้า 19) ได้เสนอแนะและแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่การบริหารจัดการที่ดีต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษาควรเข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำติดตามและคอยดูแลควบคุมและการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการปล่อยสินเชื่อหรือการพิจารณาอนุมัติให้สินเชื่อควรมีมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครัวเรือนอาจมีการพิจารณาให้สินเชื่อโดยแต่ละครอบครัวจะต้องมีผลจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงก่อนที่จะมีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ (สุภัทรพร ทวีจันทร์, 2554, หน้า 7) การวางแผนเพื่อพัฒนามี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ มีกิจกรรมเพิ่มรายได้ลดต้นทุนการผลิตและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนผ่านร้านค้าชุมชน ด้านสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมความรักความอบอุ่นในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมกระตุ้นให้ทำความสะอาดบริเวณบ้านและชุมชนทุกวันพระ สนับสนุนการปลูกผักสวนครัวเพื่อลดต้นทุน (พชฎาภรณ์ แสงทามาตย์, 2556, หน้า 80-98)

จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าว ผู้วิจัยขอนำมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ซึ่งในปัจจุบันที่ทำอยู่ พบปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนน้อยลง เพราะ

ไม่มีเวลาและยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำรวมทั้งยังไม่เข้าใจการนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอยู่เดิม โดยนำอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตาม ดูแล ควบคุมและการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญ ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างฐานข้อมูล การจัดทำบัญชีครัวเรือนของคนชุมชน ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม และนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ โดยร่วมมือกับชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปขยายผลต่อไป

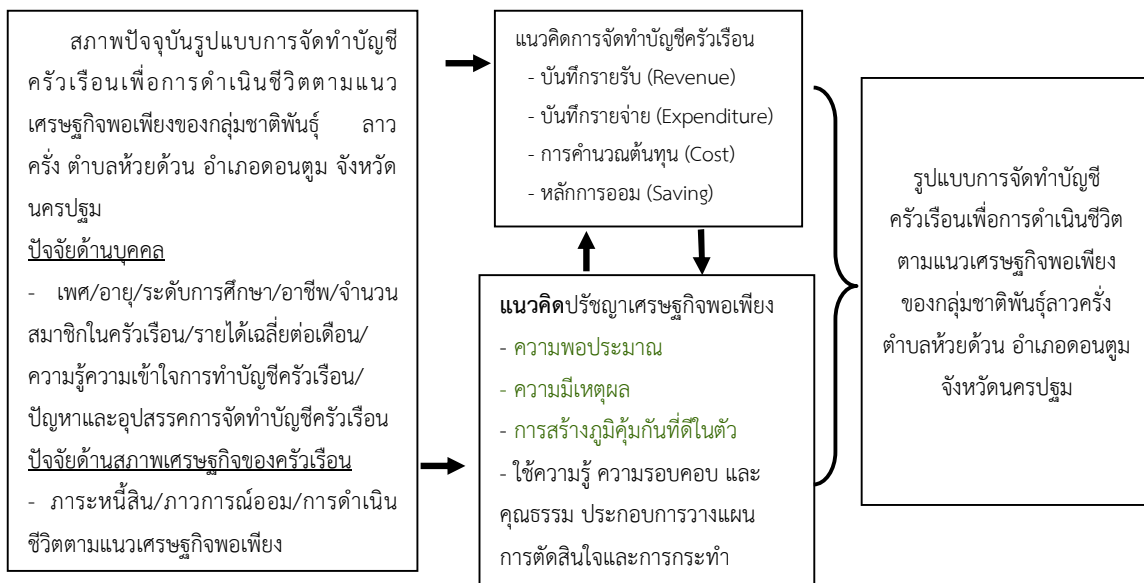
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ศึกษาองค์ความรู้และสภาพปัจจุบันของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

2.2 พัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

2.3 จัดทำฐานข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

3. กรอบแนวคิด

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ทราบองค์ความรู้และสภาพปัจจุบันของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

4.2 ได้รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

4.3 ฐานข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบล ห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

4.4 นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ โดยร่วมมือกับชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปขยายผลต่อในตำบลอื่น ๆ ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) ดำเนินงานโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และเวทีเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็น จัดอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ลงมือปฏิบัติตามหลักวงจร P-D-C-A คือ การวางแผน การทดลองปฏิบัติ วิเคราะห์ ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 7 หมู่ 889 ครัวเรือน 3,625 คนตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (ข้อมูลและศักยภาพของชุมชน อบต.ห้วยด้วน, 2555-2556) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความสนใจและผู้ที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาอย่างต่อเนื่องอยู่เดิม ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ ประชาชนชาวบ้าน ครู นักเรียน จำนวน 54 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เอกสารที่ใช้ประกอบการอบรม สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำเดือน เอกสารในการรวบรวมข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนประจำเดือนและประจำปี แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขและผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 1 ท่าน ทั้งนี้แบบสอบถามได้มีการวิเคราะห์ความเชื่อถือ (Reliability) ได้ค่าประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) = 0.923 ซึ่งเป็นค่าที่สูงพอจึงสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

5.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องการวิจัย : ผู้วิจัยประสานงานและชี้แจงวัตถุประสงค์เพื่อขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ ชาวบ้าน ครู นักเรียน ผู้สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 พบผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประชาชนชาวบ้าน : ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประชาชนชาวบ้านเรื่องวิธีการการจัดทำบัญชีครัวเรือน รูปแบบที่ใช้ในการจัดทำ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาองค์ความรู้และสภาพปัจจุบันของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย

ขั้นตอนที่ 3 ทบทวนวารสารและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง : ทบทวนจากวารสารและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รูปแบบ และเครื่องมือแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน : การลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยจัดเวทีประชุมเสวนาและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ระหว่างผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประชาชนชาวบ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทีมผู้วิจัย เพื่อวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พร้อมกับระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการส่งเสริมจุดแข็ง แก้ไขจุดอ่อน หาโอกาส หลีกเลี่ยงอุปสรรค และ

วิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ และพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่เหมาะสมและใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน : เพื่อส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการเพื่อให้คนในชุมชนนำรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ได้จากขั้นตอนที่ 4 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

ระยะที่ 1 นำอาจารย์และนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาบัญชีเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้วิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบที่ได้พัฒนาตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น พร้อมแนะนำการนำไปใช้ประโยชน์จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนแก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ ประชาชนชาวบ้าน ชาวบ้านครู นักเรียนที่มีความสนใจ และผู้ที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องอยู่เดิม โดยยึดหลักแนวคิดแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนบันทึกรายรับ บันทึกรายจ่าย การคำนวณต้นทุน หลักการออม เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการเดินทางชีวิตที่แท้จริง และแนะนำแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะที่ 2 ออกติดตาม และประเมินผลการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบจากระยะที่ 1 รวมทั้งสังเกตวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ Pair Sample t- test ในประเด็นตัวชี้วัดตามแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน และแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อใช้เป็นข้อมูลเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ระยะที่ 3 คัดเลือกครัวเรือนต้นแบบจากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้คู่มือ และที่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบจากระยะที่ 1 เป็นประจำและนำแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนและแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตจริง พร้อมมอบของที่ระลึกเพื่อเป็นแรงจูงใจและนำเสนอรูปแบบต่อผู้นำชุมชน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขยายผลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 จัดเวทีคืนความรู้สู่ชุมชน : เพื่อให้คนในชุมชนตรวจสอบข้อมูล รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน (แบบใหม่) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม พร้อมจะนำไปใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป และจัดทำฐานข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรม สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำเดือน เอกสารในการรวบรวมข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนประจำเดือนและประจำปี แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สภาพปัจจุบันรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 7 หมู่มี 2 หมู่ไม่มีผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน คือหมู่ 3 และ 5 ส่วนอีก 5 หมู่ มีผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจำนวน 54 คน หมู่.1 บ้านทุ่งผักกูด จำนวน 5 คน หมู่.2 บ้านทุ่งผักกูด จำนวน 6 คน หมู่.4 บ้านห้วยด้วน จำนวน 9 คน หมู่.6 บ้านกงลาด จำนวน 27 คน และหมู่.7 บ้านห้วยด้วน จำนวน 7 คน หมู่ที่เข้มแข็งและจัดทำอย่างต่อเนื่องคือหมู่ 6 ซึ่งมีนายบุญเรือง ปาแสนกุลเป็นแกนนำ และเป็นผู้เก็บรวบรวมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของแต่ละครัวเรือนหรือแต่ละคนเพื่อนำมาคำนวณรายรับรายจ่ายทั้งตำบล หาค่าเฉลี่ยในแต่ละเดือนแต่ละปีว่ามีบริการการเงินกันเป็นอย่างไร รูปแบบที่ใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ 1. ทะเบียนสมาชิกบัญชีครัวเรือน

2. สมุดบัญชีรับ-จ่ายรายวัน 3. ใบแสดงรายรับ-รายจ่าย ประจำเดือน 4. ใบสรุปผลการทำบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของสมาชิก 5. ใบรายงานบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของแต่ละหมู่

ผลการวิจัย จากการจัดเวทีประชุมเสวนาและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของคนในชุมชน

จุดแข็ง : กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมเป็นชุมชนเข้มแข็งในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนมายาวนานกว่า 10 ปีโดยมี นางละมัย ทำมาอ่อง กรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาทและแกนนำคนสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนแห่งนี้โดยเริ่มทำบัญชีครัวเรือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 มาจนถึงปัจจุบัน และอาจารย์บุญเรือง ปาแสนกุล เป็นผู้จัดทำสมุดบัญชีครัวเรือนให้สมาชิกมีความตั้งใจในการพัฒนาการทำบัญชีครัวเรือนของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

จุดอ่อน : การบริหารจัดการทั่วไปของรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ขาดคนจัดทำฐานข้อมูลและการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเฉพาะเรื่องการนำข้อมูลที่ได้จัดทำไว้กลับมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารการเงินที่ถูกต้องตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

โอกาส : สมาชิกผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนหากมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้องและสามารถนำข้อมูลจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนไปกำหนดกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง บ้านที่จนเป็นนิสัยทั้งหากได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาท พลักดัน และสนับสนุน ก็จะนำไปสู่การบูรณาการตามแนวคิดทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

อุปสรรค : จำนวนสมาชิกน้อยลง เพราะไม่ทราบว่าจัดทำบัญชีครัวเรือน จัดทำไปทำไมเพื่ออะไรไม่ค่อยมีเวลาและยุ่งยาก

ผลการวิจัย จากการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน 1. ทะเบียนสมาชิกบัญชีครัวเรือน 2. สมุดรับ-จ่ายบัญชีรายวัน 3. ใบแสดงรายรับ-รายจ่าย ประจำเดือน 4. ใบสรุปผลการทำบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของแต่ละหมู่ 5. ใบรายงานบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของกลุ่มสมาชิก แบบเดิมจัดทำด้วยมือ รูปแบบใหม่จัดพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลและเพิ่มช่องคงเหลือ เพิ่มสรุปรายรับ-รายจ่ายครัวเรือนประจำปี เพิ่มแบบแสดงการนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพิ่มสรุปรายรับ-รายจ่ายบัญชีครัวเรือนประจำเดือน ประจำปี เพิ่มรายงานบัญชีครัวเรือนประจำเดือน ประจำปี

ผลการวิจัย จากการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างอาสาสมัคร ให้คำแนะนำติดตาม ดูแล ควบคุมและส่งเสริมให้สมาชิก เห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน โดยมีการพิจารณาให้รางวัลสมาชิกที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนดีเด่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 52 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.62 อายุ 50 ปีขึ้นไปร้อยละ 55.77 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 มีอาชีพตัวแทนกลุ่มอาชีพ จำนวน 32 คน คิดร้อยละ 61.54 มีสถานภาพ เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 55.77 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 มีรายจ่ายต่อเดือนของครอบครัว ต่ำกว่า 5,001-10,000 บาท จำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 25 เป็นหนี้กับสถาบันการเงิน หนี้ ธ.ก.ส. จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 40.38 แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการทำบัญชีครัวเรือน จากโทรทัศน์ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ ต่อรูปแบบบัญชีครัวเรือนระดับความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนจาก 15 ข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ดี อยู่ในระดับมาก 11 ข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ชุมชนได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน (= 4.05, S.D.= 0.82) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบในการ

จัดทำบัญชีครัวเรือนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความยุ่งยากมากน้อยเพียงใด ($= 1.90$, $S.D. = 1.44$) ซึ่งถือว่าดีมีความยุ่งยากน้อย ซึ่งถือว่าดี

ระดับค่าเฉลี่ยที่คำนวณสามารถกำหนดการแปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนน		ระดับความพึงพอใจ
5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สาเหตุปัจจุบันครอบครัวจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 24.86 และสมาชิกที่จัดทำบัญชีครัวเรือนมีความต้องการและสนใจในการจัดโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและจะเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100

7. การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

7.1 การจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวมทั่วไปคือ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามความสมัครใจโดยมีแกนนำ ได้แก่ อาจารย์บุญเรือง ปาแสนกุล ปัจจุบันมีผู้จัดทำอย่างต่อเนื่องจำนวน 54 ราย รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย 1) ทะเบียนสมาชิกบัญชีครัวเรือน 2) สมุดบัญชีรับ-จ่ายรายวัน 3) ใบแสดงรายรับ-รายจ่าย ประจำเดือน 4) ใบสรุปผลการทำบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของสมาชิก 5) ใบรายงานบัญชีครัวเรือน ประจำเดือนของแต่ละหมู่ ตำบลหัวฝาย ตำบล อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

7.2 การนำรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการพัฒนามาใช้ พบว่า หลังจากทีครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างได้จัดทำบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบใหม่ระยะเวลา 6 เดือนจากครัวเรือนที่เคยจัดทำบัญชีครัวเรือนมาก่อนมีทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวม เป็นไปในทางที่ดีและพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก รูปแบบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความยุ่งยากน้อย ซึ่งถือว่าดีและมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการอบรม

7.3 การดำเนินงานในการจัดเก็บฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ที่จัดทำขึ้นมีความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและเกิดความรวดเร็วในการคำนวณรายรับ-รายจ่ายของคนในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายผล และสามารถบันทึกบัญชีได้ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้จ่ายเงินได้

8.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละชุมชน โดยจัดทำสมุดบันทึกบัญชีรับ-จ่ายประจำวันแจกให้กับผู้สนใจ และพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน เพราะรูปแบบของบัญชีครัวเรือนมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดการบันทึกบัญชี เพราะถ้ารูปแบบยุ่งยากก็จะทำให้ไม่อยากทำ

8.3 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปสู่ชุมชนอื่นๆ ที่มีความสนใจต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลและศักยภาพของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด้วน. (2555-2556). เอกสารอัดสำเนา

คลังปัญญาไทย. (2554). เศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ สิงหาคม 21, 2557 จาก <http://www.sufficiencyeconomy.panyathai.or.th>

พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์. (2556). “การศึกษาการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชนภาคเกษตร จังหวัดอุดรธานี.” วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 5, 4 (มีนาคม-เมษายน), 80-98.

บุญเรือน ปาแสนกุล. (2557, กรกฎาคม 9, 26, สิงหาคม 5). ประธานกลุ่มอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งสัมภาษณ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพมหานคร : 2550-2554. (อัดสำเนา).

ละมัย ท่ามาอ่อง. (2557, กรกฎาคม 9, 26, สิงหาคม 5). กรรมการกองทุนและสวัสดิการวันละบาทและแกนนำคนสำคัญในการจัดทำบัญชี ตำบลห้วยด้วน. สัมภาษณ์.

สุภัทรพร ทวีจันทร์. (2554). “การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลางตำบลชะบุง อำเภอดุสิตบุรี จังหวัดศรีสะเกษ.” วารสารบัณฑิตศึกษา, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 10, 48 (พฤษภาคม - มิถุนายน), 7-15.

สุรภี เหมวินิช. (2555). การทำบัญชีรับจ่ายเป็นประจำทุกเดือนจะทำให้รู้สถานะการเงินของตนเอง และครอบครัวช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกินตัวได้ ค้นเมื่อ สิงหาคม 21, 2557 จาก <http://www.pantip.com/topic/30383641>

เสถียร พุ่มพะยอม. (2557, กรกฎาคม 9, 26, สิงหาคม 5). แกนนำชุมชน ตำบลห้วยด้วน. สัมภาษณ์.

เอนก ชิตเกษตร และพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ. (2554). “การจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลท่าด้อม อำเภอบ้านไร่ จังหวัดลพบุรี.” วารสารการจัดการ, มหาวิทยาลัยพายัพ, 2, 1 (มกราคม - เมษายน), 21.